بین الملل

رایزنی عراقچی با فرمانده ارتش پاکستان

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران صبح دیروز شنبه با فرمانده ارتش پاکستان در اسلام‌آباد دیدار و رایزنی کرد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، سیدعباس عراقچی در جریان سفر به پاکستان، با «فیلد مارشال عاصم منیر»، فرمانده ارتش پاکستان دیدار و رایزنی کرد. در این دیدار در مورد تحولات دوجانبه و آخرین مسائل مربوط به آتش‌بس رایزنی و گفت‌وگو شد. وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران شامگاه جمعه در راستای سفر منطقه‌ای خود در اولین مقصدش به اسلام‌آباد سفر کرد. او قرار است در روزهای آینده به مسکو و مسقط نیز سفر کند. هدف از این سفر رایزنی‌های دوجانبه، بحث و گفت‌وگو درباره تحولات جاری در منطقه و همچنین آخرین وضعیت جنگ تحمیلی ایالات متحده و رژیم اسرائیل علیه ایران است. اسماعیل بقائی سخنگوی وزارت امور خارجه در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس ضمن اعلام ورود وزیر امور خارجه و هیات همراه به اسلام‌آباد در شامگاه جمعه نوشت:«برای یک سفر رسمی وارد اسلام‌آباد پایتخت پاکستان شدیم. در این سفر دکتر عراقچی وزیر امور خارجه، با مقام‌های عالی‌رتبه پاکستانی در رابطه با تلاش‌های میانجیگرانه و مساعی جمیله آنها برای پایان دادن به جنگ تجاوزکارانه تحمیلی آمریکا و رژیم صهیونیستی و برقراری صلح در منطقه رایزنی خواهد کرد.» وی تاکید کرد: هیچ دیداری بین ایران و آمریکا برنامه‌ریزی نشده است. بقائی خاطرنشان کرد: نظرات و ملاحظات جمهوری اسلامی ایران به طرف پاکستانی منعکس می‌شود.

روبیو مدعی جدی انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۸ آمریکا

برخی از متحدان نزدیک به ترامپ، وزیر خارجه دولت او را جدی‌ترین مدعی در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۸ آمریکا می‌بینند.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، تقلاهای «مارکو روبیو» وزیر خارجه آمریکا در راستای برکناری «نیکولاس مادورو» رئیس‌جمهور ونزوئلا و وفاداری تزلزل‌ناپذیرش به «دونالد ترامپ»، رئیس جمهور ایالات متحده، جایگاه او را در کاخ سفید تقویت کرده است. یکی از منابع مطلع، روبیو را «وفادار، باهوش، سخنور و سیار باتجربه» توصیف می‌کند. برخی از مقامات ارشد کاخ سفید و چندین منبع دیگر نزدیک به دولت ترامپ، پایگاه خبری «پالیتیکو» گفتند که روبیو به‌عنوان یک گزینه عملی برای جانشینی ترامپ در نظر گرفته می‌شود. همچنین نقش دوگانه موفت روبیو به‌عنوان وزیر امور خارجه و رئیس امنیت ملی، او را در مرکز تصمیم‌گیری‌های مهم قرار داد. در حال حاضر، ژنرال «هربرت مک‌مستر» مشاور امنیت ملی دولت ترامپ تعیین شده است. نشریه پالیتیکو همچنین از تصویر «عاری از رسوایی» و همسویی مداوم او با ترامپ، به‌عنوان مزایای سیاسی کلیدی این وزیر خارجه یاد می‌کند. در همین حال، «جی‌دی ونس» معاون رئیس‌جمهور آمریکا و روبیو، به عنوان رقبای اصلی جانشینی ترامپ در انتخابات ۲۰۲۸ دیده می‌شوند. روبیو در ماه ژوئیه ونس را کاندیدای عالی جمهوری‌خواهان نامید و بعدا پالیتیکو گزارش داد که وزیر خارجه آمریکا به طور خصوصی ونس را به عنوان کاندیدای اصلی حزب برای انتخابات ریاست جمهوری بعدی توصیف کرده است.

مخالفت آلمان با عضویت فوری اوکراین در اتحادیه اروپا

صدراعظم آلمان با عضویت فوری اوکراین در اتحادیه اروپا مخالفت کرد و خواستار ادغام تدریجی کی‌یف در این اتحادیه منطقه‌ای شد.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، فریدریش مرتس، صدراعظم آلمان با عضویت فوری اوکراین در اتحادیه اروپا مخالفت کرد و خواستار تدوین راهبردی برای نزدیک‌سازی این کشور به اتحادیه شد. وی پیشنهاد داد که ادغام نزدیک‌تر اوکراین در نهادهای اروپایی، برای مثال از طریق مشارکت در نشست‌های شورای اروپا، پارلمان اروپا یا کمیسیون اروپا بدون حق رأی، یا از طریق مشارکت تدریجی در حوزه‌های مختلف سیاستی متناسب با روند اصلاحات داخلی دنبال شود. کی‌یف از زمان شروع جنگ اوکراین درخواست خود برای عضویت در اتحادیه اروپا را مطرح کرده اما با مخالفت برخی اعضای این اتحادیه، این موضوع در دستور کار قرار نگرفته است. برخی اعضای اتحادیه اروپا، عضویت اوکراین در این اتحادیه و سازمان پیمان آتلانتیک شمالی(ناتو) را عامل تشدید خصومت ها بین مسکو و بروکسل ارزیابی و با آن مخالفت می کنند.

مفقودی

برگ سبز و سند کمپانی و کارت ماشین سواری سمند ایکس ۷ مدل ۸۱ با شماره پلاک ۴۹۶ج۴۸ایران ۷۲ با شماره موتور ۱۲۲۹۰۸۱۰۶۲۵۵ شماره شاسی ۸۱۲۰۶۰۵۵بنام احمد غلامرضا پور مفقود گردیده و از درجه اعتبارساقط میباشد

بابل

مفقودی

برگ سبز و سند کمپانی و کارت ماشین کامیونت ون جینیپور نیسان مدل ۷۸ با شماره پلاک ۷۲۷ج۱۶ایران ۲۹ با شماره موتور۰۰۱۳۳۷۲۹ با شماره شاسی ۰۰Cr۶۳۶۶ بنام حسین ذکی مفقود گردیده و ازدرجه اعتبار ساقط میباشد.

بابل

قالیباف: خط مقدم ضربه به آمریکا جنگ مالی است!

رئیس مجلس به محدودیت فروش اوراق قرضه توسط امارات و کشورهای عربی واکنش داشت.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، محمدباقر قالیباف رئیس مجلس در واکنش اخبار در خصوص محدودیت فروش اوراق قرضه توسط امارات و کشورهای عربی در حساب کاربری خود در شبکهٔ ایکس نوشت: خط‌های سواپ ارزی به گفته وزیر خزانه‌داری آمریکا برای «جلوگیری از فروش خلاف قاعدهٔ دارایی‌های آمریکا» توسط کشورهای عربی فعال شده است. این خبر یعنی بعضی سهامدارهای اوراق قرضه نمی‌توانند آزادانه سهام خود را بفروشند و توسط آمریکا برای فروش دارایی‌های خود محدود شده‌اند!

رئیس مجلس در متن خود به حساسیت‌های نظام مالی آمریکا به فروش اوراق قرضه اشاره کرده و ادامه داد: در واقع یک سقف فروش ناشونشده وجود دارد که سرمایه‌گذاران دولتی و نهادی ملزم به رعایت آن هستند.

اگر اوضاع بحرانی‌تر شود، در فروش این سهام کاملا بسته خواهد شد! قالیباف با هشدار به دارندگان این اوراق ادامه داد: تا فرصت دارید اوراق قرضه را بفروشید. خط مقدم آنها در واقع منحنی بازده سود اوراق قرضه است.

سخنگوی وزارت دفاع: بخش قابل توجه توان موشکی ایران استفاده نشده است

۷ دستاورد تثبیت‌شده ایران در جنگ ۴۰ روزه

سخنگوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با بیان اینکه نیروهای مسلح تا لحظه پیش از آتش‌بس، آسمان سرزمین‌های اشغالی را در تسلط خود داشتند، گفت: بخش قابل توجهی از ظرفیت‌های موشکی نیز همچنان استفاده‌نشده باقی مانده است.

به گزارش زمان به نقل ازایرنا، سردار «رضا طلایی‌نیک» در گفت‌وگوی تلویزیونی با تشریح روند جنگ تحمیلی سوم، گفت: ۵۵ روز از آغاز جنگ گذشته است؛ ۴۰ روز مصاف نظامی رودررو و مستقیم با دشمن آمریکایی-صهیونی داشتیم و حدود ۱۵ روز نیز در وضعیت آتش‌بس بوده‌ایم. روند جنگ نشان می‌دهد ملت بزرگ ایران و رزمندگان هفت دستاورد و پیروزی مبنایی به دست آورده‌اند و سه دستاورد نیمه‌نهایی نیز وجود دارد که برای تکمیل پیروزی‌ها باید در ادامه دنبال شود. وی درباره دستاوردهای هفت‌گانه، افزود: نخستین دستاورد، پیروزی نظامی است. دشمن با هدف فروپاشی قدرت موشکی و نظامی ایران وارد جنگ شد، اما در این هدف کاملاً ناکام ماند. نیروهای مسلح تا لحظه پیش از آتش‌بس، آسمان سرزمین‌های اشغالی را در تسلط خود داشتند و بخش قابل توجهی از ظرفیت‌های موشکی نیز همچنان استفاده نشده باقی مانده است. سخنگوی وزارت دفاع اظهار کرد: با وجود برخی ضعف‌های اولیه در حوزه پدافندی، به مرور فروپاشی پدافندی دشمن تسریع و گسترده‌تر شد. تمامی پایگاه‌های آمریکا در منطقه زیر بارش موشک‌ها و پهپادهای ایران قرار گرفتند و این نشان داد قدرت آفندی کشور نه‌تنها از بین نرفته بلکه تقویت شده است. سردار طلایی‌نیک یادآور شد: این توان حاصل بیش از ۲۵ سال تدارک و سرمایه‌گذاری در حوزه موشکی توسط وزارت دفاع، نیروهای مسلح، بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان بوده و امروز نیز برتری موشکی ایران مورد اذعان ناظران بین‌المللی است.

وی دومین دستاورد را پیروزی سیاسی عنوان کرد و گفت: با وجود شهادت و ترور رهبر معظم انقلاب و جمعی از فرماندهان در روزهای ابتدایی جنگ، نظام جمهوری اسلامی نه‌تنها سقوط نکرد بلکه مردمی‌تر، مستحکم‌تر و قدرتمندتر از گذشته شده است. سخنگوی وزارت دفاع، سومین دستاورد را دستاورد سرزمینی دانست و افزود: دشمن به دنبال تجزیه ایران بود و گروه‌های تجزیه‌طلب را سازماندهی کرده بود که حتی به گفته دونالد ترامپ، به آنها سلاح و پول داده شده بود. اما این پروژه با هوشمندی اطلاعاتی و امنیتی ناکام ماند و تمامیت ارضی کشور حفظ شد. سردار طلایی‌نیک چهارمین دستاورد را مربوط به حضور گسترده مردم در میدان دانست و با بیان اینکه این موضوع یک معجزه اجتماعی بود، افزود: به‌گونه‌ای که بیش از ۳۰ میلیون نفر در پویش «جان‌فدا» ثبت‌نام کردند که نمونه‌ای بی‌نظیر از بسیج مردمی در دنیاست. وی پنجمین دستاورد را امنیتی دانست و افزود: دشمن در پی ایجاد آشوب و ناامنی در داخل کشور بود، اما با هوشمندی مردم و تلاش نیروهای انتظامی، بسیج و مجموعه‌های امنیتی، کشور در شرایطی امن، باثبات و منسجم قرار دارد. سردار طلایی‌نیک ششمین دستاورد را ژئوپولیتیکی عنوان کرد و گفت: تنگه هرمز در مدیریت هوشمند و مقتدر ایران قرار گرفته و به اهرمی کنترلی برای تحقق مطالبات ملت ایران تبدیل شده است. به‌گونه‌ای که نیروهای دشمن در دریای عمان بارها با واکنش قاطع نیروهای مسلح عقب‌نشینی کردند. وی هفتمین دستاورد را شکل‌گیری همراهی بین‌المللی دانست و تصریح کرد: تلاش دشمن برای ایجاد ائتلاف ضدایرانی ناکام ماند و در مقابل، موجی از رویکردهای ضدآمریکایی و ضدصهیونیستی در جهان شکل گرفت، از جمله اعتراضات گسترده در داخل آمریکا علیه سیاست‌های جنگ‌طلبانه دولت این کشور. سخنگوی وزارت دفاع همچنین درباره سه دستاورد نیمه‌نهایی گفت: نخست، موضوع غرامت و جبران خسارات ملت ایران است که بسته به رفتار دشمن و سایر کشورها، از مسیرهای مختلف پیگیری خواهد شد. دوم، مجازات و انتقام شهدای ملت ایران است که این روند هنوز به‌طور کامل نهایی نشده و در حال پیگیری است. سردار طلایی‌نیک سومین هدف را مهار تهدیدات آینده دانست و گفت: باید به سطحی از بازدارندگی برسیم که تهدیدات احتمالی آینده علیه امنیت ملی کشور به‌طور کامل مهار شود. روند جنگ نشان می‌دهد ملت ایران دشمن را به سمت تکمیل زنجیره تسلیم پیش می‌برد و در حال حاضر در مرحله نیمه‌نهایی تحقق این اهداف قرار داریم.

عوامل اصلی پیروزی نیروهای مسلح در جنگ تحمیلی سوم

وی در ادامه با تبیین عوامل پیروزی نیروهای مسلح در جنگ اخیر اظهار کرد: آنچه نیروهای مسلح را در این جنگ و عرصه‌های پیشین قدرتمند، پیروز و مسلط کرد، در وهله نخست فرماندهی و مدیریت است؛ فرماندهی الهی و ولایی و سلسله‌مراتب فرماندهی نهادینه‌شده و تدابیر ارزشمندی که در قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا (ص) و توسط فرماندهان ارتش، سپاه، فراجا و مجموعه نظام فرماندهی اعمال شد و با خلاقیت و تدبیر، همه سناریوها و طرح‌ها مدیریت شد. سخنگوی وزارت دفاع افزود: عامل دوم، روحیه ایمانی، شجاعت و سلحشوری رزمندگان است. روحیه‌ای که در میدان نبرد با صلابت و قدرت متجلی شد و حتی با شهادت فرماندهان، موجب تقویت انگیزه و توان سایر نیروها شد، چرا که در فرهنگ اسلامی و میان ملت ایران، شهادت بازتولیدکننده قدرت است. سومین عامل هم تجهیزات و تسلیحات است. در کنار قدرت انسانی و معنوی، تسلیحات نیز نقش مؤثری دارد.

تولید بیش از ۱۰۰۰ نوع سلاح در ایران

سردار طلایی‌نیک با بیان اینکه امروز بیش از هزار نوع سلاح، شامل موشک‌ها، پهپادها، سامانه‌ها و تجهیزات مختلف به‌صورت کاملاً بومی، دانش‌بنیان و ایرانی توسط نیروهای مسلح، وزارت دفاع، بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان تولید شده است، تصریح کرد: این ظرفیت نتیجه بیش از ۲۵ سال سرمایه‌گذاری و تدارک در صنعت دفاعی است، به‌گونه‌ای که حتی در صورت آسیب به برخی مراکز، روند تولید و پشتیبانی در گستره جغرافیایی کشور، به‌صورت مرئی و نامرئی ادامه دارد. در این مسیر، حدود ۹ هزار شرکت با نیروهای مسلح و وزارت دفاع همکاری دارند.

وی اعلام کرد: بخش قابل توجهی از ظرفیت‌های موشکی نیز همچنان استفاده‌نشده باقی مانده است. سخنگوی وزارت دفاع با بیان اینکه در حوزه پشتیبانی، علاوه بر ذخایر راهبردی، در زمان جنگ قطعات، مواد اولیه و زیرسامانه‌ها تأمین و حتی تولید می‌شود و کمک‌های فنی و دانشی با اعزام کارشناسان و متخصصان در اختیار رزمندگان قرار می‌گیرد، تأکید کرد: میدان رزم نیروهای مسلح و میدان حضور اجتماعی مردم، دو میدان اصلی پیروزی هستند که با چهار عرصه پشتیبانی می‌شوند؛ شامل عرصه دولت و خدمت‌رسانی، عرصه رسانه و جنگ نرم، مشارکت مردمی و عرصه دیپلماسی که در مجموع، کشور را به سمت پیروزی نهایی هدایت می‌کنند.

دو سناریو برای تعیین تکلیف مدیریت تنگه هرمز

عضو هیئت رئیسه کمیسیون امنیت ملی ضمن تشریح جزئیات بررسی طرح اعمال حقوق حاکمیتی ایران در تنگه هرمز در کمیسیون متبوع خود، گفت: حاکمیت تنگه هرمز فقط در اختیار جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، بهنام سعیدی درباره آخرین وضعیت بررسی طرح اعمال حقوق حاکمیتی ایران در تنگه هرمز، اظهار کرد: برای مدیریت تنگه هرمز، طرح‌های مختلفی از سوی نمایندگان ارائه شد که در نهایت، این طرح‌ها در کمیسیون امنیت ملی با حضور طراحان، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط مانند وزارت امور خارجه و با مشورت مرکز پژوهش‌های مجلس مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت به یک طرح جامع تبدیل شد. وی ادامه داد: این طرح جامع با در نظر گرفتن همه جوانب مورد ارزیابی قرار گرفت. چندین جلسه کارشناسی برای بررسی این طرح برگزار شده و در حال حاضر این طرح در کمیسیون امنیت ملی است. به محض آغاز جلسات صحن مجلس، این طرح به هیئت رئیسه مجلس تقدیم خواهد شد و در صحن مورد بررسی قرار خواهد گرفت. عضو هیئت رئیسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی توضیح داد: البته برخی دیدگاه‌ها وجود دارد که ممکن است این موضوع -نحوه مدیریت تنگه هرمز- از طریق شورای عالی امنیت ملی مصوب و ابلاغ شود. بنابراین، در این زمینه دو رویکرد وجود دارد؛ یکی اینکه «طرح اعمال حقوق حاکمیتی ایران در تنگه هرمز» در صحن مجلس مورد بررسی و تصویب قرار گیرد و دیگری اینکه تصمیم‌گیری در این مورد از طریق شورای عالی امنیت ملی انجام شود. به هر صورت، در این مورد تصمیم‌گیری خواهد شد. نماینده مردم جیرفت در مجلس شورای اسلامی در ادامه درباره جزئیات طرح مذکور، گفت: یکی از مسائل مهم در این طرح آن است که در تمامی مکاتبات و اسناد تجاری، تنها نام «خلیج فارس» مورد قبول است و هرگونه استفاده از نام‌های دیگر غیرقابل قبول خواهد بود. وی افزود: همچنین، تردد کشتی‌ها و شناورها در این منطقه باید با مجوز جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح انجام شود. بدون دریافت مجوز، هیچ کشتی‌ای حق عبور نخواهد داشت. حاکمیت تنگه هرمز فقط در اختیار جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. سعیدی تاکید کرد: از سوی دیگر، کشورهای متخاصم اجازه عبور از تنگه هرمز را ندارند و تشخیص اینکه کدام کشور متخاصم است یا نیست، به عهده شورای عالی امنیت ملی یا ستاد کل نیروهای مسلح خواهد بود. همچنین -کشتی‌های- رژیم صهیونیستی به‌طور مطلق اجازه عبور از این منطقه را نخواهند داشت.

عضو هیئت رئیسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: علاوه بر این، کشتی‌هایی که از این منطقه عبور می‌کنند، باید برای مسائل امنیتی، زیست‌محیطی، دریانوردی، صدور مجوز و سایر اقدامات، تعرفه و هزینه‌ای پرداخت کنند که اولویت پرداخت این هزینه‌ها با ریال خواهد بود. وی اظهار کرد: همچنین در صورتی که خسارتی به جمهوری اسلامی ایران وارد شود، کشور مورد نظر موظف است این خسارت‌ها را پرداخت کند یا با جمهوری اسلامی ایران توافق نماید که نحوه پرداخت خسارت‌ها چگونه خواهد بود. پس از این توافق، مجوز عبور به کشتی‌های آن کشور صادر خواهد شد. به طور کلی، اگر کشوری با جمهوری اسلامی ایران درگیر باشد و خسارتی به ایران وارد شود، این کشور باید غرامت و خسارت‌های وارده را جبران کند.

آمریکا چین را به بهانه مقابله با معاملات نفت ایران تحریم کرد

دولت ایالات متحده در تداوم سیاست خصمانه خود علیه جمهوری اسلامی ایران، تحریم‌های تازه‌ای را علیه یک پالایشگاه بزرگ نفت در چین و حدود ۴۰ شرکت کشتیرانی و نفتکش به بهانه نقش داشتن در انتقال نفت ایران وضع کرد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، وزارت خزانه‌داری آمریکا مدعی است که پالایشگاه «هنگلی پتروکمیکال» در شهر بندری «دالیان» در شرق چین، از سال ۲۰۲۳ تاکنون محموله‌های نفت خام ایران را دریافت کرده که به ادعای واشنگتن این امر صدها میلیون دلار درآمد برای نیروهای مسلح ایران به همراه داشته است. این پالایشگاه که یکی از بزرگ‌ترین پالایشگاه‌های مستقل چین محسوب می‌شود، ظرفیت پالایش روزانه ۴۰۰ هزار بشکه نفت خام را دارد. به نوشته خبرگزاری «آسوشیتدپرس»، تحریم‌های جدید واشنگتن که شامل ۴۰ شرکت کشتیرانی و نفتکش نیز می‌شود، در راستای اجرای تهدیدهای قبلی کاخ سفید برای اعمال تحریم‌های ثانویه علیه کشورها و شرکت‌هایی که با ایران تجارت می‌کنند، انجام گرفته است. در کنار این اقدام، دولت آمریکا در راستای این ادعا که فشارهایش را علیه تهران با هدف وادار کردن به پذیرش مذاکره و توافق تشدید کند، از ابتدای ماه جاری میلادی محاصره فیزیکی در تنگه هرمز، آبراه حیاتی تامین انرژی جهان در خلیج فارس اعمال کرده است. این تحریم‌ها تنها چند هفته پیش از دیدار دونالد ترامپ با «شی جین‌پینگ»، رئیس جمهور چین، اعمال شده‌اند. تحلیلگران همچنین زمان‌بندی این اقدام را نشانه‌ای از استفاده ابزاری واشنگتن از ابزار تحریم برای اعمال فشار بر پکن ارزیابی می‌کنند.

یادداشت

مشروعیت حقوقی کنترل تنگه هرمز

محسن پاک‌آیین

التزام ایران به مفاد قانون ۱۹۸۲ در مجلس شورای اسلامی مورد تصویب قرار نگرفت و ایران از آن زمان تاکنون از قاعده«عبور ترانزیتی» تبعیت نکرده و کماکان رژیم «عبور بی‌ضرر» بر پایه کنوانسیون ژنو ۱۹۵۸را در تنگه هرمز اعمال می کند. التزام به یک کنوانسیون در نظام حقوقی ایران وفق ماده ۹ قانون مدنی، زمانی رخ می دهد که مجلس آن را تصویب کند.شایان ذکر است که آمریکا و امارات نیز اجرای کنوانسیون ۱۹۸۲ را خلاف منافع خود دانسته و خود را ملزم به اجرای آن نمی دانند در حالی که حق تردد از همه تنگه ها را بدون توجه به حقوق دولت‌های ساحلی برای خود قائل بوده و انتظار دارند ایران آن را اجرایی نماید.

از قرن ۱۵ که اهمیت دریانوردی برای استعمار کشورهای آفریقا و آمریکا افزایش یافت،اسپانیا و پرتغال به عنوان دریانوردان عمده، دریاها را بین خود تقسیم کردند و به دستور پاپ الکساندر ششم در سال ۱۴۹۳ سایر دولتها بدون اجازه اسپانیا و پرتغال نمی‌توانستند از دریا استفاده کنند.این تحول مورد اعتراض کشورهای جهان قرار گرفت و موضوعی تحت عنوان«اصل آزادی دریاها » وارد حقوق بین الملل شد و با فروپاشی امپراطوری اسپانیا و پرتغال از قرن ۱۶ به بعد در حقوق بین‌الملل، دو قاعده برای عبور کشتی از تنگه‌ها تحت عناوین «عبور بی‌ضرر» و «عبور ترانزیت» مطرح شد.در این یادداشت بطور مجمل،دو قاعده مذکور و موضع ایران و همچنین مشروعیت حقوقی کنترل تنگه هرمز بررسی می شود.

۱- در سال ۱۹۴۷ دو سال پس از تشکیل سازمان ملل متحد، کمیسیون حقوق بین‌الملل در این سازمان اقدام به تهیّه پیش‌نویس حقوق دریاها کرد که اساس کنفرانس ۱۹۵۸ ژنو شدیکی از مصوبه های این کنفرانس، یعنی قاعده «عبور بی‌ضرر»، یک مفهوم جدید در کنوانسیون ملل متحد درباره حقوق دریاها بود و به کشتی‌ها اجازه می داد بر اساس محدودیت‌های خاص، از آب‌های سرزمینی یک کشور عبور کنندد.در بند ۱۹ این کنوانسیون درتعریف قاعده«عبور بی‌ضرر» آمده بود:«عبور در صورتی بی‌ضرر است که به صلح، نظم، یا امنیت کشور ساحلی خلل وارد نکند. چنین عبور و مروری باید با حفظ شرایط این کنوانسیون و دیگر قوانین بین‌المللی صورت گیرد.» کنوانسیون ۱۹۵۸ همچنین تاکید داشت که دولت‌های ساحلی، دارای اعمال حاکمیت نسبت به تنگه هستند ولی حق تعلیق(انسداد کامل) برای عبور دیگر کشورها را ندارند. ماده ۱۶ کنوانسیون ۱۹۵۸ نیز می گوید:«عبور بی‌ضرر زمانی محقق می‌شود که کشتی ها صرفاً برای عبور بدون توقف از دریای سرزمینی حرکت کنند و فعالیت‌هایی نظیر تهدید نظامی، جمع‌آوری اطلاعات، پرواز هواپیما از روی کشتی، آلودگی عمدی، ماهیگیری یا اختلال در تأسیسات ساحلی نداشته باشند».بر اساس قاعده «عبور بی ضرر»، زیردریایی‌ها مجاز به حرکت در زیر آب نیستند، کشتی‌ها باید با پرچم خود تردد کنند، ناوهای نظامی نیز حق عبور ندارند و هرگونه اقدام مخرب علیه محیط زیست ممنوع است. دولت ایران،در دوره های پهلوی و جمهوری اسلامی،بر اساس کنوانسیون ۱۹۵۸ تابع قانون«عبور بی ضرر» بود و با انحطاتی، کنوانسیون ۱۹۵۸ را امضا کرد،اگرچه التزام به اجرای تمام مفاد این کنوانسیون، به تصویب مجلس نرسید ولی ایران از آن زمان تاکنون از رژیم «عبور بی‌ضرر» تبعیت می کند.

۲- در سال ۱۹۸۲ به دلیل استقلال دولت‌های جدید و عضویت آنها در سازمان ملل و به علت شناخت منابع معدنی بخصوص نفت در بستر دریاها دراین کنوانسیون قاعده «عبور بی ضرر» تایید شد اما مواد ۳۴-۴۵ آن، رژیم جدیدی به نام «عبور ترانزیتی» را مطرح کرد. طبق ماده ۳۸ این کنوانسیون در تنگه‌هایی که دو بخش از دریاهای آزاد یا منطقه انحصاری اقتصادی را به هم متصل می کنند، همه کشتی‌ها و هواپیماها حق عبور مداوم، سریع و بدون مانع دارند.ماده ۲۶ کنوانسیون نیز صراحتاً اعلام می کند: «هیچ هزینه‌ای نمی‌تواند بر کشتی‌های خارجی به دلیل صرف عبور از دریای سرزمینی، مگر برای خدمات خاص ارائه‌شده در گستره جغرافیایی کشور، به‌صورت مرئی و نامرئی ادامه دارد. در این مسیر، حدود ۹ هزار شرکت با نیروهای مسلح و وزارت دفاع همکاری دارند.

وی اعلام کرد: بخش قابل توجهی از ظرفیت‌های موشکی نیز همچنان استفاده‌نشده باقی مانده است. سخنگوی وزارت دفاع با بیان اینکه در حوزه پشتیبانی، علاوه بر ذخایر راهبردی، در زمان جنگ قطعات، مواد اولیه و زیرسامانه‌ها تأمین و حتی تولید می‌شود و کمک‌های فنی و دانشی با اعزام کارشناسان و متخصصان در اختیار رزمندگان قرار می‌گیرد، تأکید کرد: میدان رزم نیروهای مسلح و میدان حضور اجتماعی مردم، دو میدان اصلی پیروزی هستند که با چهار عرصه پشتیبانی می‌شوند؛ شامل عرصه دولت و خدمت‌رسانی، عرصه رسانه و جنگ نرم، مشارکت مردمی و عرصه دیپلماسی که در مجموع، کشور را به سمت پیروزی نهایی هدایت می‌کنند.

۳- در زمان جنگ و دفاع مشروع،شرایط فرق می کند و مفاد دفترچه مؤسسه بین‌المللی «حقوق بشردوستانه سان رمو -۱۹۹۴» به کشورها اجازه می دهد تا محدودیت‌های بیشتری را برای ایجاد امنیت در تنگه ها اعمال کننداین مؤسسه یک انجمن مستقل،غیرانتفاعی و بشردوستانه است که در سال ۱۹۷۰ در سان رمو، ایتالیا با هدف ترویج حقوق بین‌الملل بشردوستانه تأسیس شدبر این اساس کشورهای حاکم بر تنگه ها از جمله ایران،در چارچوب دفاع مشروع، می‌توانند کشتی‌های دشمن را بازرسی کنند.هدف قرار دهند یا عبورآن را مشروط سازند لذا اقدامات ایران در فروردین ۱۴۰۵، شامل توقف انتخابی ناقلها و کنترل عبور در زمان جنگ،دارای منطق حقوقی است. مفاد کنوانسیون ۱۹۸۲ نیز برای شرایط جنگی،قوانین متحصر به خود را داشته و اقدام کشورهایی همچون ایران را تائید می کند.علاوه بر آن، در جریان جنگ با استناد به ماده ۵۱ منشور سازمان ملل متحد، ایران می‌تواند محدودیت‌هایی را برای تامین امنیت خود در تنگه هرمز اعمال کند.

۴- بر اساس ماده ۲۶ کنوانسیون حقوق دریاهاهیچ هزینه‌ای به عنوان عوارض نمی‌توان برای عبور کشتی ها دریافت کرد.اما برای انجام خدمات دریایی همچون پایلوتاژ یا هدایت دریایی،نظارت و مدیریت ترافیک دریایی،نجات یک کشتی یا اموال در معرض خطر در دریا و تامین امنیت کشتی ها در زمان جنگ، دریافت «بهای خدمات»، مجاز شناخته شده است.به‌عنوان‌مثال در تنگه‌های تحت کنترل ترکیه مثل بُسفر و دوفوکااخذ بهای خدمات، به‌عنوان رویه‌ای پذیرفته‌شده اجرا می‌شود و بر همین منوال،ایران هم می تواند درآمد مالی کسب کند. در نتیجه، طبق قواعد بین‌المللی،ایران ملزم به اعمال «عبور ترانزیت» نیست و می تواند با تبعیت از رژیم «عبور بی‌ضرر»، تنگه هرمز را برای جلوگیری از هرگونه خسارت،کنترل کند. در قوانین داخلی نیزالتزام ایران به رژیم حقوقی «عبور بی ضرر» در ماده ۵ قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان مورد تصریح قرار گرفته است.همچنین در زمان جنگ و دفاع مشروع، مجموعه‌ای از الزامات و دستورالعمل‌های داخلی وجود دارد که همه کشتی‌ها و شناورها، موظف به رعایت این قواعد هستند.در همین چارچوب،ایران می‌تواند در قبال ارائه خدماتی نظیر تأمین ایمنی، امنیت و حفاظت از محیط زیست، «بهای خدمات» و نه عوارض دریافت کندبا توجه به مراتب فوق الاشعار،تمام اقدامات فعلی ایران برای کنترل تنگه هرمزدارای مشروعیت حقوقی بوده و در مجامع بین المللی و دیوان های بین المللی قضایی،قابل دفاع است.

Alborz.payam@gmail.com